

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. rugsėjo 14 d. *

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimas ir vykdymas – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – Specialioji jurisdikcija – Jurisdikcija, susijusi su vartotojų sutartimis – 18 straipsnio 1 dalis – Sąvoka „kita sutarties šalis“ – 63 straipsnis – Juridinio asmens buveinės vieta – Reglamentas (EB) Nr. 593/2008 – Sutartinėms prievolėms taikytina teisė – Taikytinos teisės pasirinkimas – 3 straipsnis – Pasirinkimo laisvė – 6 straipsnis – Vartojimo sutartys – Ribos – Su vartotoju sudaryta sutartis dėl pakaitinio naudojimosi turistiniais būstais teisių naudojant taškų sistemą“

Byloje C-821/21

dėl *Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Fuengirola* (Fuengirolos pirmosios instancijos teismas Nr. 2, Ispanija) 2021 m. gruodžio 3 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. gruodžio 24 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

NM

prieš

Club La Costa (UK) plc, sucursal en España,

CLC Resort Management Ltd,

Midmark 2 Ltd,

CLC Resort Development Ltd,

European Resorts & Hotels SL

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė M. L. Arastey Sahún, teisėjai F. Biltgen (pranešėjas) ir J. Passer,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

* Proceso kalba: ispanų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- NM, atstovaujamo *abogada* M. P. Maciá García,
- *Midmark 2 Ltd*, atstovaujamos *abogados* M.-D. Gómez Dabic ir J. M. Macías Castaño,
- *Club La Costa (UK) plc*, filialo Ispanijoje, atstovaujamo *abogado* J. Martínez-Echevarría Maldonado,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Ballesteros Panizo,
- Europos Komisijos, atstovaujamos F. Castilla Contreras, S. Noë ir W. Wils,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1; toliau – reglamentas „Briuselis Ia“) 18 straipsnio 1 dalies ir 63 straipsnio 2 dalies, taip pat 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I) (OL L 177, 2008, p. 6; toliau – reglamentas „Roma I“) 3 straipsnio ir 6 straipsnio 1 ir 3 dalių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant NM ir bendrovių *Club La Costa (UK) plc*, *sucursal en España*, *CLC Resort Management Ltd*, *Midmark 2 Ltd*, *CLC Resort Development Ltd* ir *European Resorts & Hotels SL* ginčą dėl prašymo pripažinti pakaitinio naudojimosi nekilnojamuoju turtu sutartį negaliojančia ir įpareigoti sumokėti grąžintiną sumą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas „Briuselis Ia“

- 3 Reglamento „Briuselis Ia“ 15, 21 ir 34 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(15) jurisdikcijos taisyklės turėtų būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai nustatoma pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą. Todėl turėtų visada galioti ši jurisdikcijos nuostata, išskyrus keletą aiškiai nustatytų atvejų, kai ginčo objektas arba šalių autonomija pateisina kitą siejamąjį kriterijų. Juridinio asmens buveinės vieta turi būti apibrėžta autonomiškai, siekiant didesnio bendrų taisyklių skaidrumo ir norint išvengti jurisdikcijų kolizijos;

<...>

- (21) siekiant darnaus teisingumo vykdymo, reikia sumažinti vienu metu vykstančių procesų galimybę ir užtikrinti, kad skirtingose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai. <...>

<...>

- (34) turėtų būti užtikrintas [1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeistos vėlesnėmis konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo prie šios konvencijos], [2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42)] ir šio reglamento tęstinumas ir tuo tikslu nustatytos pereinamosios nuostatos. Tęstinumą taip pat turi užtikrinti Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, aiškindamas [šią] konvenciją ir ją pakeičiančius reglamentus.“

- 4 Šio reglamento 7 straipsnio 5 dalis suformuluota taip:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas:

<...>

- 5) ieškiniai, susiję su filialo, atstovybės arba kitokio padalinio veikla, – tokio filialo, atstovybės arba kitokio padalinio buvimo vietos teismuose.“

- 5 Minėto reglamento 17 straipsnyje nustatyta:

„1. Jurisdikcija dėl bylų, susijusių su vartojimo sutartimis, kurias sudaro asmuo, vartotojas, ir kurių dalykas nėra laikomas šio asmens komercine ar profesine veikla, nustatoma pagal šį skirsnį, nedarant poveikio 6 straipsniui ir 7 straipsnio 5 punktui, jeigu:

<...>

- c) visais kitais atvejais, sutartis buvo sudaryta su asmeniu, vykdančiu komercinę arba profesinę veiklą valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, arba kitu būdu tokią veiklą susiejančiu su minėta valstybe nare ar keliomis valstybėmis, įskaitant tą valstybę narę, ir jeigu sutartis priskiriama tokios veiklos sričiai.

2. Jeigu vartotojas sudaro sutartį su šalimi, kurios nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybėje narėje, bet kuri vienoje iš valstybių narių turi filialą, atstovybę arba kitą padalinį, visuose su minėto filialo, atstovybės arba padalinio veikla susijusiuose ginčiuose laikoma, kad tokios šalies nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra toje valstybėje narėje.

<...>“

6 To paties reglamento 18 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Vartotojas gali pareikšti ieškinį kitai sutarties šaliai valstybės narės, kurioje yra tos sutarties šalies nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teismuose arba, neatsižvelgiant į kitos sutarties šalies nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, – vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos teismuose.“

7 Reglamento „Briuselis Ia“ 19 straipsnyje nustatyta:

„Šio skirsnio nuostatų galima nesilaikyti tik pagal susitarimą:

- 1) kuris buvo sudarytas po to, kai kilo ginčas;
- 2) pagal kurį vartotojui leidžiama pareikšti ieškinį kituose teismuose, nei nurodyti šiame skirsnyje; arba
- 3) kuris yra sudarytas tarp vartotojo ir kitos sutarties šalies, kurių abiejų nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta susitarimo sudarymo momentu buvo toje pačioje valstybėje narėje, ir pagal kurį jurisdikcija suteikiama tos valstybės narės teismams su sąlyga, kad toks susitarimas neprieštarauja tos valstybės narės teisei.“

8 Šio reglamento 24 straipsnio 1 punkte nustatyta:

„Toliau išvardyti valstybės narės teismai turi išimtinę jurisdikciją, neatsižvelgiant į ginčo šalių nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą:

- 1) nagrinėti ieškinius, kurių dalykas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma, – turto buvimo vietos valstybės narės teismai.

Tačiau valstybės narės, kurioje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teismai taip pat turi jurisdikciją nagrinėti ieškinius, kurių dalykas yra nekilnojamojo turto nuoma laikinam privačiam naudojimui ne ilgesniam kaip šešių mėnesių iš eilės laikotarpiui, jeigu nuomininkas yra fizinis asmuo ir jeigu nuomojamos nuosavybės savininko ir nuomininko nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra toje pačioje valstybėje narėje“.

9 Minėto reglamento 25 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Jeigu šalys, neatsižvelgiant į jų nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, yra susitarusios, kad valstybės narės teismas arba teismai turi jurisdikciją spręsti bet kuriuos ginčus, kilusius arba galinčius kilti iš konkrečių teisinių santykių, tas teismas (tie teismai) turi jurisdikciją, išskyrus atvejus, kai pagal tos valstybės narės teisę susitarimas yra niekinis turinio galiojimo atžvilgiu. Tokia jurisdikcija yra išimtinė, jeigu šalys nesusitarė kitaip. <...>“

10 To paties reglamento 63 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Šiame reglamente bendrovės ar kito juridinio asmens arba fizinių ar juridinių asmenų asociacijos buveinės vieta yra ten, kur yra jų:

- a) oficiali buveinės vieta;
- b) centrinė administracija; arba

c) pagrindinė verslo vieta.

2. Airijoje, Kipre ir Jungtinėje Karalystėje „oficiali buveinės vieta“ yra registruotas biuras arba, jeigu tokio biuro niekur nėra, įregistravimo vieta ar, jeigu tokios vietos niekur nėra, vieta, pagal kurios teisę buvo įsteigta bendrovė.

<...>

Reglamentas „Roma I“

11 Reglamento „Roma I“ 6, 7, 23 ir 27 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(6) Tam, kad būtų užtikrintas geresnis ginčo baigties nuspėjamumas, teisinis tikrumas ir laisvas teismo sprendimų judėjimas, tinkamas vidaus rinkos veikimas sukuria poreikį, kad valstybių narių teisės kolizijos taisyklės nukreiptų į tą pačią nacionalinę teisę, nesvarbu kurioje valstybėje yra teismas, kuriame iškelta byla.

(7) Šio reglamento materialinė taikymo sritis ir nuostatos turėtų atitikti [Reglamentą Nr. 44/2001] ir 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma II) [(OL L 199, 2007, p. 40)].

<...>

(23) Sutarčių su šalimis, kurios laikomos silpnesnėmis, atveju tos šalys turėtų būti apsaugotos tokių teisės kolizijos taisyklių, kurios šioms šalims yra palankesnės nei bendrosios normos.

<...>

(27) Reikėtų numatyti įvairių išimčių, taikomų bendrosioms normoms dėl taikytinos teisės pasirinkimo vartojimo sutarčių atveju. Pagal vieną iš minėtųjų išimčių bendrosios normos neturi būti taikomos sutartims, susijusioms su daiktine teise į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma, išskyrus sutartis, susijusias su teise tam tikru laiku naudotis nekilnojamaisiais daiktais, kaip apibrėžta 1994 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 94/47/EB dėl pirkėjų apsaugos, susijusios su teisėmis tam tikru laiku naudotis nekilnojamaisiais daiktais pirkimo sutarčių tam tikrais aspektais [OL L 280, 1994, p. 83; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 13 t., p. 315].“

12 Šio reglamento 1 straipsnio „Materialinė taikymo sritis“ 1 dalyje numatyta:

„Šis reglamentas teisės kolizijos atvejais taikomas sutartinėms prievolėms civilinėse ir komercinėse bylose.

Jis netaikomas fiskaliniams, muitų ir administraciniais klausimams.“

13 Minėto reglamento 2 straipsnyje „Visuotinis taikymas“ nurodyta:

„Šiame reglamente nurodyta teisė taikoma net jei ši teisė nėra valstybės narės teisė.“

14 To paties reglamento 3 straipsnyje „Pasirinkimo laisvė“ numatyta:

„1. Sutarčiai taikoma šalių pasirinkta teisė. Pasirinkimas turi būti tiksliai išreikštas ar aiškiai parodytas sutarties sąlygomis arba bylos aplinkybėmis. Šalys gali pasirinkti visai sutarčiai ar tik jos daliai taikytiną teisę.

2. Šalys gali bet kuriuo metu susitarti sutarčiai taikyti kitą teisę, nei pagal pirmesnę šalių pasirinkimą pagal šį straipsnį ar kitas šio reglamento nuostatas taikyta teisė. Pakeitimai dėl taikytinos teisės, padaryti po sutarties sudarymo, neturi įtakos formaliam jos galiojimui pagal 11 straipsnį ir negali neigiamai paveikti trečiųjų šalių teisių.

3. Tais atvejais, kai visi kiti situacijai svarbūs elementai pasirinkimo metu yra kitoje valstybėje nei ta, kurios teisė pasirinkta, šalių pasirinkimas neturi kliudyti taikyti tos kitos valstybės teisės nuostatų, nuo kurių negali būti nukrypstama sutartimi.

4. Tais atvejais, kai visi kiti situacijai svarbūs elementai pasirinkimo metu yra vienoje ar keliuose valstybėse narėse, šalių pasirinkta kita nei valstybės narės taikytina teisė tinkamais atvejais neturi kliudyti taikyti Bendrijos teisės nuostatų, kaip jos įgyvendinamos ginčo nagrinėjimo vietos valstybėje narėje, nuo kurių negali būti nukrypstama susitarimu.

5. Šalių susitarimo dėl taikytinos teisės pasirinkimo buvimas ir galiojimas nustatomas pagal 10, 11 ir 13 straipsnių nuostatas.“

15 Reglamento „Roma I“ 4 straipsnyje „Teisė, taikytina šalims nepasirinkus sutarties teisės“ nustatyta:

„1. Tiek, kiek šalys nepasirinko sutarčiai taikytinos teisės pagal 3 straipsnį, ir nedarant poveikio 5–8 straipsnių taikymui, sutarčiai taikytina teisė nustatoma taip:

<...>

b) paslaugų teikimo sutarčiai taikoma paslaugų teikėjo įprastos gyvenamosios vietos valstybės teisė;

c) sutarčiai, susijusiai su daiktine teise į nekilnojamąjį turtą arba su nekilnojamojo turto nuoma, taikoma turto buvimo vietos valstybės teisė;

d) nepaisant c punkto, nekilnojamojo turto nuomos laikinam asmeniniam naudojimui ne ilgiau nei šešiams mėnesiams iš eilės, sutarčiai taikoma nuomotojo įprastos gyvenamosios vietos valstybės teisė, jei nuomininkas yra fizinis asmuo, kurio įprasta gyvenamoji vieta yra toje pačioje valstybėje;

<...>

2. Jei sutarties neapima 1 dalis arba jei sutarties elementams būtų taikomas daugiau nei vienas iš 1 dalies a–h punktų, tai sutarčiai taikoma šalies, turinčios įvykdyti tai sutarčiai būdingiausią pareigą, įprastos gyvenamosios vietos valstybės teisė.

3. Jei pagal visas bylos aplinkybes aišku, kad sutartis yra akivaizdžiai glaudžiau susijusi su kita valstybe nei nurodyta 1 ar 2 dalyje, taikoma tos kitos valstybės teisė.

4. Kai taikytinos teisės neįmanoma nustatyti pagal 1 ar 2 dalį, sutarčiai taikoma valstybės, su kuria ji glaudžiausiai susijusi, teisė.“

16 Šio reglamento 6 straipsnyje nurodyta:

„1. Nedarant poveikio 5 ir 7 straipsnių taikymui, sutarčiai, sudarytai tarp fizinio asmens, siekiančio tikslų, kurie gali būti laikomi nesusijusiais su jo darbu ar profesine veikla (vartotojas), ir kito asmens, atliekančio savo darbą arba vykdančio profesinę veiklą, (profesionalas), taikoma vartotojo įprastos gyvenamosios vietos valstybės teisė, jei profesionalas:

- a) vykdo komercinę ar profesinę veiklą vartotojo įprastos gyvenamosios vietos valstybėje; arba
- b) bet kokiomis priemonėmis kreipia šią veiklą į tą valstybę ar kelias valstybes, tarp kurių yra ta valstybė,

ir ta sutartis patenka į tokios veiklos sritį.

2. Nepaisant 1 dalies, šalys, laikydamosi 3 straipsnio, gali pasirinkti 1 dalies reikalavimams atitinkančiai sutarčiai taikytiną teisę. Tačiau toks pasirinkimas negali atimti iš vartotojo apsaugos, kurią jam teikia nuostatos, nuo kurių negalima nukrypti susitarimu pagal teisę, kuri nepasirinkus teisės būtų taikoma 1 dalies pagrindu.

3. Jei 1 dalies a arba b punkto reikalavimai neįvykdyti, vartotojo ir profesionalo sutarčiai taikytina teisė nustatoma pagal 3 ir 4 straipsnius.

4. 1 ir 2 dalys netaikomos:

- a) paslaugų teikimo sutartims, kai paslaugos vartotojui turi būti teikiamos tik kitoje valstybėje nei jo įprastos gyvenamosios vietos valstybė;

<...>

- c) sutarčiai, susijusiai su daiktine teise į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma, išskyrus sutartį, susijusią su teise tam tikru laiku naudotis nekilnojamaisiais daiktais, kaip apibrėžta [Direktyvoje 94/47];

<...>“

17 Minėto reglamento 9 straipsnis „Viršesnės privalomos nuostatos“ suformuluotas taip:

„1. Viršesnės privalomos nuostatos yra nuostatos, kurių laikymąsi valstybė laiko itin svarbiu jos viešųjų interesų, pavyzdžiui, politinės, socialinės ar ekonominės sandaros, apsaugai tiek, kad jos taikomos visais atvejais, kuriuos jos apima, neatsižvelgiant į pagal šį reglamentą sutarčiai taikytiną teisę.

2. Jokios šio reglamento nuostatos negali riboti ginčo nagrinėjimo vietos teisės viršesnių privalomų nuostatų taikymo.

3. Valstybės, kurioje turi būti arba buvo vykdomos iš sutarties kylančios prievolės, teisėje numatytos viršesnės privalomos nuostatos, gali būti taikomos tiek, kiek pagal šias viršesnes

privalomas nuostatas sutarties vykdymas yra neteisėtas. Sprendžiant, ar taikyti tas nuostatas, turi būti atsižvelgiama į jų pobūdį ir tikslą bei į jų taikymo arba netaikymo pasekmes.“

18 To paties reglamento 24 straipsnyje „Santykis su Romos konvencija“ numatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas vietoje Romos konvencijos valstybėse narėse, išskyrus valstybių narių teritorijas, kurios patenka į Romos konvencijos teritorinę taikymo sritį, ir kurioms pagal [EB] 299 straipsnį šis reglamentas netaikomas.

2. Kadangi šis reglamentas taikomas vietoje Romos konvencijos, bet kuri nuoroda į tą Konvenciją laikoma nuoroda į šį reglamentą.“

19 Reglamento „Roma I“ 28 straipsnyje „Taikymas laike“ numatyta:

„Šis reglamentas taikomas sutartims, sudarytoms nuo 2009 m. gruodžio 17 d.“

Direktyva 93/13/EEB

20 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 3 straipsnyje numatyta:

„1. Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.

2. Visada yra laikoma, kad dėl sąlygos nebuvo atskirai derėtasi, jeigu ji buvo parengta iš anksto, ir vartotojas dėl to negalėjo padaryti įtakos sąlygos esmei, ypač iš anksto suformuluotos tipinės sutarties atveju.

Faktas, kad buvo atskirai derėtasi dėl tam tikrų sąlygos aspektų arba vienos konkrečios sąlygos, neužkerta kelio šį straipsnį taikyti likusiai sutarties daliai, jeigu bendrai įvertinus sutartį paaiškėja, jog tai vis dėlto yra iš anksto suformuluota tipinė sutartis.

Tuo atveju, kai bet kuris pardavėjas ar tiekėjas tvirtina, kad dėl tipinės sąlygos buvo atskirai derėtasi, jam tenka to įrodinėjimo pareiga.

3. Priede pateikiamas orientacinis ir neišsamus sąlygų, kurias galima laikyti nesąžiningomis, sąrašas.“

Ispanijos teisės aktai.

21 Pagrindinėje byloje taikytinas 1998 m. gruodžio 15 d. *Ley 42/1998, sobre derechos de aprovechamiento por turno de bienes inmuebles de uso turístico y normas tributarias* (Įstatymas 42/1998 dėl pakaitinio naudojimosi nekilnojamuoju turtu turistiniais tikslais teisių ir mokestinių priemonių) (BOE, Nr. 300, 1998 m. gruodžio 16 d., p. 42076).

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 22 2018 m. spalio 6 d. Jungtinėje Karalystėje gyvenantis Didžiosios Britanijos vartotojas NM per Jungtinėje Karalystėje įsteigtą *Club La Costa* (UK) filialą Ispanijoje (toliau – *Club La Costa*) sudarė sutartį dėl pakaitinio naudojimosi turistiniais būstais teisių (toliau – ginčijama sutartis), kurios dalykas, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nėra nei daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą, nei nuomos teisė.
- 23 NM pareiškė ieškinį šiai bendrovei ir kitoms tai pačiai grupei priklausančioms bendrovėms, su kuriomis jis taip pat buvo susijęs sutartiniais santykiais, tačiau kurios su minėta sutartimi nesusijusios.
- 24 Visos bendrovės atsakovės pagrindinėje byloje įsteigtos Jungtinėje Karalystėje, išskyrus *European Resorts & Hotels*, kuri įsteigta Ispanijoje. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad *Club La Costa* savo komercinę veiklą sieja ne tik su Ispanija, bet ir su kitomis šalimis, visų pirma Jungtine Karalyste.
- 25 Ginčijamoje sutartyje yra sąlyga, pagal kurią, be kita ko, sutartis priskiriama išimtinai Anglijos ir Velso teismų jurisdikcijai ir sutarčiai taikytina Anglijos ir Velso teisė.
- 26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Sąjungos teisės išaiškinimas yra svarbus siekiant jo nagrinėjamoje byloje, susijusioje su šios sutarties galiojimu ar negaliojimu, nustatyti, ar Ispanijos teismai turi jurisdikciją nagrinėti šį ginčą ir, jei taip, kokią teisę reikia taikyti, į kurią atsižvelgiant būtina vertinti minėtos sutarties galiojimą ar negaliojimą.
- 27 Dėl tokių sutarčių, kaip ginčijama sutartis, Ispanijos teismai laikosi skirtingų požiūrių.
- 28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, pirma, reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkte numatyta išimtinė jurisdikcija negali būti taikoma, nes dėl ginčijamos sutarties dalyko konkrečios konfigūracijos negali atsirasti daiktinė teisė į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuomos teisė, ir, antra, ši sutartis turi būti laikoma „vartotojų sudaryta sutartimi“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 17 straipsnio 1 dalį. Iš to jis daro išvadą, kad galima taikyti šio reglamento 18 straipsnio 1 dalyje numatytą jurisdikcijos taisyklę, pagal kurią vartotojas gali pareikšti ieškinį ne tik savo nuolatinės gyvenamosios vietos, bet ir valstybės narės, kurioje yra „kitos sutarties šalies“ nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teismuose.
- 29 Šiuo klausimu Ispanijos jurisprudencijoje taip pat esama skirtingų aiškinimų ne tik dėl „kitos sutarties šalies“ sąvokos, bet ir dėl nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos nustatymo pagal reglamento „Briuselis Ia“ 62 straipsnį, kuriame daroma nuoroda į [valstybėje narėje esančio] teismo, į kurį kreipiamasi, vidaus teisę, arba, jei „kita sutarties šalis“ yra juridinis asmuo, pagal šio reglamento 63 straipsnį, kuriame buveinės vieta apibrėžiama kaip vieta, kurioje yra šio asmens oficiali buveinės vieta, centrinė administracija arba pagrindinė verslo vieta. Kalbant konkrečiai apie Jungtinę Karalystę, pažymėtina, kad „oficiali buveinės vieta“ yra registruotas biuras arba, jei tokio biuro nėra, įregistravimo vieta ar, jeigu tokios vietos niekur nėra, vieta, pagal kurios teisę buvo įsteigta bendrovė.
- 30 Pagal pirmąją jurisprudencijos kryptį, nepaisant jurisdikciją turinčio teismo pasirinkimo, kuriuo vartotojas gali pasinaudoti pagal reglamento „Briuselis Ia“ 18 straipsnio 1 dalį, negalima pripažinti jo teisės išplėsti šį pasirinkimą pareiškiant ieškinį ne sutarties šaliai atitinkamame

teisme. Todėl reikia atmesti tarptautinę Ispanijos teismų jurisdikciją, kai vartotojas neturi nuolatinės gyvenamosios vietos Ispanijoje ir visi juridiniai asmenys atsakovai turi buveinę Jungtinėje Karalystėje. Tas pats pasakytina ir tuo atveju, jei kai kurios bendrovės yra įsisteigusios Ispanijoje, tačiau jos nėra susijusios su nagrinėjama sutartimi arba kai minėtas ieškinys skirtas Ispanijoje įsisteigusioms bendrovėms, kurios sudarė papildomas sutartis prie sutarties, kurią prašoma pripažinti negaliojančia.

- 31 Pagal antrąją jurisprudencijos kryptį, atvirkščiai, neatsižvelgiama į tai, kas yra „kita sutarties šalis“ ir kaip nustatyti jos nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą. Pagal šią jurisprudencijos kryptį reglamento „Briuselis Ia“ 63 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta faktinė prezumpcija, todėl „kita sutarties šalis“ turi įrodyti, kad jos buveinė atitinka jos registruotą buveinės vietą, nes priešingu atveju, jei būtų nustatyta, kad bendrovių grupė, kuriai priklauso „kita sutarties šalis“, vykdo veiklą Ispanijoje, tarptautinė Ispanijos teismų jurisdikcija yra pateisinama.
- 32 Vis dėlto toks aiškinimas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teigimu, prieštarauja ne tik reglamento „Briuselis Ia“ 18 straipsnio 1 dalies formuluotei, bet ir šios nuostatos – pagal kurią, tiesa, vartotojui leidžiama netaikyti bendrosios jurisdikcijos pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, tačiau tai nereiškia, kad jis gali nustatyti atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą taip, kad nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos sąvoką būtų galima apeiti, kai ši nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta sutampa su ieškovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vieta – tikslui ir struktūrai.
- 33 Dėl taikytinos teisės šis teismas primena, kad pagal bendrąsias reglamento „Roma I“ nuostatas, t. y. jo 3 straipsnio 1 dalį, sutartims taikoma šalių pasirinkta teisė, o jos nepasirinkus – pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 ir 3 dalyse nurodytus įvairius kriterijus nustatyta teisė, prireikus papildyta šio 4 straipsnio 4 dalyje numatyta teise, kurioje daroma nuoroda į valstybės, su kuria sutartis labiausiai susijusi, teisę. Be šių bendrųjų nuostatų, minėtame reglamente yra specialių nuostatų, be kita ko, taikomų vartojimo sutartims.
- 34 Minėtas teismas nurodo, kad reglamento „Roma I“ 6 straipsnyje nustatyta tokia tvarka: šalys gali pasirinkti atitinkamai sutarčiai taikytiną teisę su sąlyga, kad dėl tokio pasirinkimo atitinkamas vartotojas nepraras apsaugos, kurią jam suteikia imperatyvios teisės, kuri jam būtų taikoma nesant pasirinkimo, t. y. valstybės, kurioje yra vartotojo įprastinė gyvenamoji vieta, teisės, nuostatos, jeigu kita sutarties šalis atitinka tam tikras sąlygas, susijusias su jos veiklos vykdymo būdu. Jei taip nėra, taikomi šio reglamento 3 ir 4 straipsniuose nustatyti bendrieji kriterijai.
- 35 Tas pats teismas mano, kad negalima teigti, jog sutarties sąlyga, pagal kurią numatyta taikyti Anglijos ir Velso teisę, siekiama apeiti kokią nors tvarkos apsaugos taisyklę, kuri būtų taikoma nesant šios sąlygos, nes ši tvarka taip pat patenka į šios teisės taikymo sritį.
- 36 Vis dėlto kai kurie nacionaliniai teismai mano, kad tokia taikytinos teisės sąlyga yra niekinė, jeigu tai yra iš anksto parengta bendrųjų sąlygų nuostata, iš kurios formuluotės matyti, kad ją nustatė ją parengęs pardavėjas ar tiekėjas, ir jeigu ji neišplaukia iš šalių laisva valia sudaryto susitarimo. Tačiau nei pagal reglamento „Roma I“ 3 straipsnio 1 dalies nuostatas, nei pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją nedraudžiama, kad bendrosiose sutarčių sąlygose būtų daugiau ar mažiau standartinių sąlygų.

- 37 Be to, šie nacionaliniai teismai mano, kad atsižvelgiant į tai, jog reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalies tikslas yra apsaugoti vartotojus, o ne kitas sutarties šalis, pastarosios negali remtis šios nuostatos taikymu, jeigu vartotojas to nepadaro, todėl reikėtų taikyti šio reglamento 6 straipsnio 3 dalį, kurioje daroma nuoroda į minėto reglamento 3 ir 4 straipsniuose nustatytas bendrąsias taisykles.
- 38 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, tokiu aiškinimu būtų nepaisoma Teisingumo Teismo jurisprudencijos, pagal kurią Sąjungos teisėje įtvirtintos teisinės sąvokos yra savarankiškos sąvokos, kurios turi būti aiškinamos pagal šiai teisei būdingus principus.
- 39 Šiomis aplinkybėmis *Juzgado de Primera Instancia no 2 de Barcelona* (Barselonos pirmosios instancijos teismas Nr. 2) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar, kalbant apie sutartis su vartotojais, kurioms taikoma [reglamento „Briuselis Ia“] 18 straipsnio 1 dalis, šioje nuostatoje vartojama sąvoka „kita sutarties šalis“ pagal tą reglamentą gali būti aiškinama taip, kad ji apima tik sutartį pasirašiusį subjektą, taigi negali apimti kitų fizinių ar juridinių asmenų, išskyrus tuos, kurie iš tiesų pasirašė sutartį?
2. Jeigu sąvoka „kita sutarties šalis“ aiškintina taip, kad ji apima tik subjektą, kuris iš tiesų pasirašė sutartį, ar tais atvejais, kai tiek vartotojo, tiek „kitos sutarties šalies“ nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne Ispanijoje, [reglamento „Briuselis Ia“] 18 straipsnio 1 dalį atitinka aiškinimas, kad Ispanijos teismų tarptautinės jurisdikcijos negali lemti aplinkybė, kad bendrovių grupei, kurios narė yra „kita sutarties šalis“, priklauso Ispanijoje buveinę turinčios įmonės, nedalyvavusios pasirašant sutartį arba pasirašiusios kitas sutartis nei ta, kurią prašoma pripažinti negaliojančia?
3. Jeigu [reglamento „Briuselis Ia“] 18 straipsnio 1 dalyje nurodyta „kita sutarties šalis“ įrodo, kad jos nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra Jungtinėje Karalystėje pagal to reglamento 63 straipsnio 2 dalį, ar pagal šią nuostatą galima aiškinti, kad nustatyta nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta lemia pasirinkimo galimybę, kuria galima naudotis pagal 18 straipsnio 1 dalį? Be to, ar [šio 63 straipsnio 2 dalį] atitinka aiškinimas, kad joje nėra numatyta tik „faktinė prezumpcija“, kad ši prezumpcija išnyksta, jei „kita sutarties šalis“ vykdo veiklą teritorijoje, nepatenkančioje į jos nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismo jurisdikciją, ir kad „kita sutarties šalis“ privalo įrodyti, kad jos nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, nustatyta pagal minėtą [63 straipsnio 2 dalį], sutampa su veiklos vykdymo vieta?

Dėl [reglamento „Roma I“]:

4. Ar, kalbant apie sutartis su vartotojais, kurioms taikomas [reglamentas „Roma I“], šio reglamento 3 straipsnį atitinka aiškinimas, kad taikytiną teisę nustatančios sąlygos, įtrauktos į šalių pasirašytos sutarties „standartines sąlygas“ arba į atskirą dokumentą, kuris aiškiai nurodytas sutartyje ir kurio įteikimas vartotojui aiškiai įrodytas, yra galiojančios ir taikytinos?
5. Ar, kalbant apie sutartis su vartotojais, kurioms taikomas [reglamentas „Roma I“], šio reglamento 6 straipsnio 1 dalį atitinka aiškinimas, kad šia nuostata gali remtis ir vartotojas, ir kita sutarties šalis?

6. Ar, kalbant apie sutartis su vartotojais, kurioms taikomas [reglamentas „Roma I“], šio reglamento 6 straipsnio 1 dalį atitinka aiškinimas, kad, jei įvykdytos toje nuostatoje numatytos sąlygos, bet kuriuo atveju taikytina joje nurodyta teisė, o ne 6 straipsnio 3 dalyje numatyta teisė, net jei pastaroji konkrečiu atveju gali būti palankesnė vartotojui?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 40 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamento „Briuselis Ia“ 18 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje įtvirtintą formuluotę „kita sutarties šalis“ reikia suprasti kaip apimančią tik fizinį ar juridinį asmenį, kuris yra nagrinėjamos sutarties šalis, ar ir kitus subjektus, kurie su šia sutartimi nesusiję, tačiau yra susiję su tuo fiziniu ar juridiniu asmeniu.
- 41 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal reglamento „Briuselis Ia“ 34 konstatuojamąją dalį šiuo reglamentu panaikinamas ir pakeičiamas Reglamentas Nr. 44/2001, kuris savo ruožtu pakeitė 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, iš dalies pakeistą vėlesnėmis konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo prie šios konvencijos, todėl Teisingumo Teismo pateiktas šių teisės aktų nuostatų išaiškinimas taikomas ir reglamento „Briuselis Ia“ nuostatomis, kai šias nuostatas galima laikyti „lygiavertėmis“ (2021 m. gegužės 20 d. Sprendimo *CNP*, C-913/19, EU:C:2021:399, 30 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 42 Taip pat reikia priminti, kad reglamento „Briuselis Ia“ 17–19 straipsniuose nustatytos jurisdikcijos bylose, susijusiose su vartojimo sutartimis, taisyklės leidžia vartotojui pasirinkti, ar pareikšti ieškinį savo nuolatinės gyvenamosios vietos teisme, ar valstybės narės, kurioje yra kitos sutarties šalies nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teismuose (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Primera Air Scandinavia*, C-215/18, EU:C:2020:235, 54 punktą).
- 43 Šių taisyklių paskirtis – užtikrinti tinkamą vartotojo, kaip šalies, kuri laikoma ekonomiškai silpnesne ir turinčia mažiau patirties teisės srityje nei verslininkas, kuris yra kita sutarties šalis, apsaugą, kad vartotojas nebūtų atgrasomas kreiptis į teismą, privalėdamas pareikšti ieškinį valstybės, kurios teritorijoje yra įsisteigęs jo kontrahentas, teismuose (šiuo klausimu žr. 2005 m. sausio 20 d. Sprendimo *Gruber*, C-464/01, EU:C:2005:32, 34 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 44 Šiuo klausimu reglamento „Briuselis Ia“ 17 straipsnyje nustatyta minėtų taisyklių taikymo sąlyga, kad sutartį vartotojas būtų sudaręs su jo ne profesinės veiklos tikslais su asmeniu, vykdančiu komercinę arba profesinę veiklą valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, arba kitu būdu tokią veiklą susiejančiu su minėta valstybe nare ar keliomis valstybėmis, įskaitant tą valstybę narę, ir jeigu sutartis priskiriama tokios veiklos sričiai.
- 45 Kadangi šiomis taisyklėmis nukrypstama tiek nuo šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje nustatytos bendrosios jurisdikcijos taisyklės, pagal kurią jurisdikcija priskiriama valstybės narės, kurios teritorijoje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teismams, tiek nuo to paties reglamento 7 straipsnio 1 punkte įtvirtintos specialiosios jurisdikcijos bylose, kylančiose iš sutarčių, taisyklės, jos būtina turi būti aiškinamos siaurai ir negali viršyti šiose taisyklėse

numatytų atvejų (šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Kerr*, C-25/18, EU:C:2019:376, 22 punktą ir 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Primera Air Scandinavia*, C-215/18, EU:C:2020:235, 55 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 46 Be to, reglamente „Briuselis Ia“ vartojamos sąvokos, pirmiausia tos, kurios nustatytos šio reglamento 18 straipsnio 1 dalyje, turi būti aiškinamos savarankiškai, iš esmės remiantis šio reglamento sistema ir tikslais, kad būtų galima užtikrinti, kad jis bus vienodai taikomas visose valstybėse narėse (2015 m. sausio 28 d. Sprendimo *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, 22 punktą).
- 47 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimas susijęs su tuo, ar šio sprendimo 44 punkte nurodytos sąlygos gali būti laikomos įvykdytomis, kiek tai susiję su subjektu, kuris, nors ir nesusijęs su atitinkamo vartotojo sudaryta sutartimi, yra su vartotoju kitaip susijęs.
- 48 Šiuo klausimu taikant reglamento „Briuselis Ia“ 17–19 straipsniuose nustatytas jurisdikcijos bylose, susijusiose su vartojimo sutartimis, taisyklės lemiamą reikšmę turi tai, kad ginčo šalys yra ir nagrinėjamos sutarties šalys (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Primera Air Scandinavia*, C-215/18, EU:C:2020:235, 58 punktą).
- 49 Šiuose 17–19 straipsniuose aiškiai daroma nuoroda į „sutartį, kurią sudaro vartotojas“, „vartotojo kontrahentą“, „kitą sutarties“, kurią sudaro vartotojas, „šali“ arba į susitarimą dėl jurisdikcijos, sudarytą „tarp vartotojo ir kitos sutarties šalies“ (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Primera Air Scandinavia*, C-215/18, EU:C:2020:235, 59 punktą).
- 50 Šios nuorodos patvirtina aiškinimą, jog taikant minėtus 17–19 straipsnius vartotojo ieškinys gali būti pareikštas tik vartotojo kontrahentui (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Primera Air Scandinavia*, C-215/18, EU:C:2020:235, 60 punktą).
- 51 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad reglamento „Briuselis Ia“ 18 straipsnio 1 dalyje nustatytos jurisdikcijos bylose, susijusiose su vartojimo sutartimis, taisyklės pagal šios nuostatos tekstą taikomos tik vartotojo kitai sutarties šaliai pareikštam ieškiniui, o tai neišvengiamai reiškia, jog vartotojas su atitinkamu pardavėju ar tiekėju turi būti sudaręs sutartį (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Primera Air Scandinavia*, C-215/18, EU:C:2020:235, 61 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 52 Aiškinimas, kad reglamento „Briuselis Ia“ 17–19 straipsniuose nustatytos jurisdikcijos bylose, susijusiose su vartojimo sutartimis, taisyklės taip pat būtų taikomos tuo atveju, kai nėra sudarytos vartotojo ir pardavėjo ar tiekėjo sutarties, neatitiktų šio reglamento 15 konstatuojamojoje dalyje nurodyto tikslo užtikrinti aukštą nuspėjamumo lygį, kiek tai susiję su jurisdikcijos priskyrimu (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Primera Air Scandinavia*, C-215/18, EU:C:2020:235, 62 punktą).
- 53 Vartotojo galimybę pareikšti ieškinį pardavėjui ar tiekėjui teisme, kurio teritorinėje jurisdikcijoje yra šio vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, atsveria reikalavimas, kad tarp jų turi būti sudaryta sutartis, dėl ko atsakovui atsiranda toks nuspėjamumas (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Primera Air Scandinavia*, C-215/18, EU:C:2020:235, 63 punktą).
- 54 Be to, nors Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad reglamento „Briuselis Ia“ 18 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „kita sutarties šalis“ turi būti aiškinama taip, kad ji apima ir ūkio subjekto, su kuriuo vartotojas sudarė šią sutartį ir kurio buveinė yra šio

virtotojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje, kontrahentą (2013 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Maletic*, C-478/12, EU:C:2013:735, 32 punktą), vis dėlto šis aiškinimas grindžiamas konkrečiomis aplinkybėmis, kai virtotojas nuo pat pradžių pagal sutartį buvo neatsiejamai susijęs su dviem kontrahentais (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Primera Air Scandinavia*, C-215/18, EU:C:2020:235, 64 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 55 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ginčijama sutartis, kurią ieškovas pagrindinėje byloje prašo pripažinti negaliojančia, buvo sudaryta su viena bendrove, t. y. *Club La Costa*, nes kitos bendrovės atsakovės pagrindinėje byloje buvo kitų su šiuo ieškovu sudarytų sutarčių šalys, todėl jos negali patekti į sąvoką „kita sutarties šalis“, kaip ji suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 18 straipsnio 1 dalį.
- 56 Dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimų, susijusių su aplinkybėmis, kad „kita sutarties šalis“ priklauso bendrovių grupei, įtaka teismų jurisdikcijai pagal reglamento „Briuselis Ia“ nuostatas dėl jurisdikcijos bylose, susijusiose su vartojimo sutartimis, reikia pažymėti, kad, išskyrus šio reglamento 17 straipsnio 2 dalį, kurioje numatytas alternatyvus sąsajos kriterijus, kai virtotojo kontrahentas neturi nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos valstybėje narėje, tačiau joje turi filialą, atstovybę ar kitokį padalinį, minėto reglamento 17–19 straipsniuose nėra nieko, kas leistų manyti, jog egzistuoja sąsajos kriterijus, grindžiamas priklausymu bendrovių grupei.
- 57 Be to, šių 17–19 straipsnių aiškinimas, leidžiantis atsižvelgti į virtotojo kontrahento priklausymą bendrovių grupei, suteikiant galimybę šiam virtotojui pareikšti ieškinį valstybės narės, kurios teritorijoje yra kiekviena šiai grupei priklausanti bendrovė, teismuose, akivaizdžiai prieštarautų reglamente „Briuselis Ia“ numatytų jurisdikcijos taisyklių nuspėjamumo tikslams, todėl būtų nesuderinamas su teisinio saugumo principu.
- 58 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti: reglamento „Briuselis Ia“ 18 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje įtvirtintą sąvoką „kita sutarties šalis“ reikia suprasti kaip apimančią tik fizinių ar juridinių asmenų, nagrinėjamos sutarties šalį, o ne kitus su šia sutartimi nesusijusius subjektus, net jeigu jie susiję su tuo fiziniu ar juridiniu asmeniu.

Dėl trečiojo klausimo

- 59 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamento „Briuselis Ia“ 63 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad „kitos sutarties šalies“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 18 straipsnio 1 dalį, nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos nustatymas nėra pasirinkimo, kuriuo virtotojas gali pasinaudoti pagal šio 18 straipsnio 1 dalį, apribojimas. Be to, jis kelia klausimą dėl įrodinėjimo pareigos nustatant šią gyvenamąją (buveinės) vietą.
- 60 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, priešingai nei fizinių asmenų nuolatinė gyvenamoji vieta, dėl kurios reglamento „Briuselis Ia“ 62 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad ji turi būti nustatoma pagal teismo, į kurį kreiptasi, nacionalinę teisę, bendrovių ir juridinių asmenų buveinės vieta, nesant tokio patikslinimo, nustatoma pagal savarankišką Sąjungos teisės išaiškinimą.
- 61 Iš šio reglamento 15 konstatuojamosios dalies matyti, kad juridinio asmens buveinės vieta turi būti apibrėžta autonomiškai, siekiant didesnio bendrų taisyklių skaidrumo ir norint išvengti jurisdikcijų kolizijos.

- 62 Taigi minėto reglamento 63 straipsnio 1 dalies a–c punktuose įtvirtinti trys kriterijai, pagal kuriuos nustatoma bendrovių ir juridinių asmenų gyvenamoji vieta, t. y. vieta, kurioje yra jų oficiali buveinės vieta, centrinė administracija arba pagrindinė verslo vieta.
- 63 Kadangi šiame 63 straipsnyje nenustatyta jokia šių trijų kriterijų hierarchija, vartotojas, siekdamas nustatyti jurisdikciją turintį teismą pagal reglamento „Briuselis Ia“ 18 straipsnio 1 dalį, turi pasirinkti iš jų.
- 64 Atsižvelgiant į šio sprendimo 43 punkte primintą tikslą, kurio siekiama šiame reglamente numatytomis jurisdikcijos bylose, susijusiose su vartojimo sutartimis, taisyklėmis, t. y. tikslą užtikrinti tinkamą vartotojo, kaip sutarties šalies, laikomos ekonomiškai silpnesne ir mažiau patyrusia teisiniu požiūriu, apsaugą, bendrovių ir juridinių asmenų buveinės vietos nustatymas pagal minėto reglamento 63 straipsnį negali būti laikomas dviejų jurisdikciją turinčių teismų, į kuriuos kreiptis siūloma vartotojui pagal to paties reglamento 18 straipsnio 1 dalį, apribojimu.
- 65 Be to, dėl reglamento „Briuselis Ia“ 63 straipsnio 1 dalies a punkte vartojamos sąvokos „oficiali buveinės vieta“ pažymėtina, kad šio straipsnio 2 dalyje pateikiama paaiškinimų dėl šios sąvokos, t. y. kad Airijoje, Kipre ir Jungtinėje Karalystėje „oficiali buveinės vieta“ yra *registruotas biuras* arba, jeigu tokio biuro niekur nėra, *įregistravimo vieta* ar, jeigu tokios vietos niekur nėra, vieta, pagal kurios teisę buvo įsteigta bendrovė.
- 66 Atsižvelgiant į tai, kad reglamento „Briuselis Ia“ 63 straipsnyje turi būti pateikta savarankiška bendrovių ir juridinių asmenų buveinės vietos apibrėžtis, siekiant padidinti bendrųjų taisyklių skaidrumą ir užtikrinti vienodą jų taikymą visose valstybėse narėse, taip pat negalima sutikti, kad šio 63 straipsnio 2 dalyje pateikti patikslinimai yra tik paprastos faktinės prielaidos, kurios gali būti paneigtos pateikiant priešingų įrodymų, antraip būtų pažeistas šiame reglamente numatytų jurisdikcijos taisyklių nuspėjamumo tikslas.
- 67 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti: reglamento „Briuselis Ia“ 63 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad „kitos sutarties šalies“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 18 straipsnio 1 dalį, nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos nustatymas nėra pasirinkimo, kuriuo vartotojas gali pasinaudoti pagal šio 18 straipsnio 1 dalį, apribojimas. Šiuo klausimu 63 straipsnio 2 dalyje pateikti paaiškinimai dėl sąvokos „oficiali buveinės vieta“ yra savarankiškos apibrėžtys.

Dėl ketvirtojo klausimo

- 68 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamento „Roma I“ 3 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama taikytiną teisę pasirinkti leidžianti sąlyga, įtvirtinta standartinėse sutarties sąlygose arba atskirame dokumente, į kurį daroma nuoroda šioje sutartyje ir kuris buvo įteiktas vartotojui.
- 69 Šiuo klausimu reikia priminti, kad reglamento „Roma I“ II skyriuje numatytos vienodos taisyklės, įtvirtinančios principą, pagal kurį pirmenybė teikiama šalių valiai.
- 70 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal reglamento „Roma I“ 3 straipsnyje įtvirtintą bendrąją taisyklę sutarčiai taikoma šalių pasirinkta teisė. Vis dėlto šio straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad pasirinkimas būtų tiksliai išreikštas ar aiškiai kiltų iš sutarties sąlygų arba bylos aplinkybių.

- 71 Dėl taikytinos teisės pasirinkimo sąlygų pažymėtina, kad vartotojui taikoma ypatinga apsauga, įtvirtinta Direktyvoje 93/13 ir pagrįsta idėja, kad vartotojo padėtis yra mažiau palanki nei pardavėjo ar tiekėjo tiek dėl galimybių derėtis, tiek dėl informacijos lygio ir dėl to jis priverstas sutikti su pardavėjo ar tiekėjo iš anksto nustatytais sąlygomis ir negali daryti įtakos jų turiniui (žr., be kita ko, 2015 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Van Hove*, C-96/14, EU:C:2015:262, 26 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 72 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad pardavėjo ar tiekėjo bendrosiose pardavimo sąlygose numatyta taikytinos teisės pasirinkimo sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi ir pagal kurią nagrinėjamai sutarčiai taikytina atitinkamos pardavėjo ar tiekėjo buveinės valstybės narės teisė, yra nesąžininga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį, jeigu dėl jos vartotojas suklaidinamas, nes jam sudaromas išpūdis, kad sutarčiai taikoma tik šios valstybės narės teisė, ir jis neinformuojamas apie tai, kad pagal reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalį taip pat turi apsaugą, užtikrinamą pagal imperatyvias teisės, kuri būtų taikoma nesant šios sąlygos, nuostatas (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 28 d. Sprendimo *Verein für Konsumenteninformation*, C-191/15, EU:C:2016:612, 71 punktą), t. y. valstybės, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta, teisės nuostatas.
- 73 Šiuo klausimu reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad sutartyje, kurią vartotojas sudaro su pardavėju ar tiekėju, šalys gali pasirinkti šiai sutarčiai taikytiną teisę, tačiau patikslinta, kad toks pasirinkimas negali atimti iš vartotojo apsaugos, kuri jam suteikiama pagal nuostatas, nuo kurių negalima nukrypti susitarimu pagal teisę, kuri būtų taikoma nesant minėto pasirinkimo remiantis šio reglamento 6 straipsnio 1 dalimi, kurioje numatyta, kad tokie sutarčiai taikoma vartotojo įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisė (šiuo klausimu žr. 2022 m. vasario 10 d. Sprendimo *ShareWood Switzerland*, C-595/20, EU:C:2022:86, 15 ir 16 punktus).
- 74 Taigi taikytinos teisės pasirinkimo sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, galioja tik jeigu ji neklaidina atitinkamo vartotojo, kai jam sudaromas išpūdis, kad atitinkamai sutarčiai taikoma tik ši teisė, ir jis neinformuojamas apie tai, kad pagal reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalį jam taip pat suteikiama apsauga, kuri jam užtikrinama pagal imperatyvias teisės, kuri būtų taikoma nesant šios sąlygos, t. y. jo įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisės, nuostatas.
- 75 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad ginčijamoje sutartyje iš anksto parengtoje sąlygoje nustatyta, jog taikytina Anglijos ir Velso teisė, todėl atrodo, kad ji sutampa su valstybės, kurioje yra ieškovo pagrindinėje byloje įprastinė gyvenamoji vieta, teise, kuri taip pat yra Anglijos ir Velso teisė.
- 76 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti: reglamento „Roma I“ 3 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama taikytinos teisės pasirinkimo sąlyga, įtvirtinta standartinėse sutarties sąlygose arba atskirame dokumente, į kurią daroma nuoroda šioje sutartyje ir kuris buvo įteiktas vartotojui, su sąlyga, kad toje sąlygoje vartotojas informuojamas apie tai, kad pagal šio reglamento 6 straipsnio 2 dalį jam bet kuriuo atveju suteikiama apsauga, kuri jam užtikrinama pagal jo įprastinės gyvenamosios vietos valstybės imperatyvias teisės nuostatas.

Dėl penktojo ir šeštojo klausimo

- 77 Penktuoju ir šeštuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, jei būtų pripažinta

negaliojančia vartojimo sutarčiai taikytinos teisės pasirinkimo sąlyga, pirma, abi šios sutarties šalys, įskaitant pardavėją ar tiekėją, gali remtis šia nuostata, kad nustatytų šiai sutarčiai taikytiną teisę, ir, antra, taip nustatyta teisė taikoma, net jei šio 6 straipsnio 3 dalyje nurodyta teisė, t. y. tai pačiai sutarčiai taikytina teisė pagal šio reglamento 3 ir 4 straipsnius, gali būti palankesnė vartotojui.

- 78 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad reglamento „Roma I“ 6 straipsnis yra ne tik specialus, bet ir išsamus, todėl šiame straipsnyje numatytų kolizinių normų negalima keisti ar papildyti kitomis šiame reglamente įtvirtintomis kolizinėmis normomis, nebent minėtame straipsnyje esančioje specialioje nuostatoje yra aiški nuoroda į jas (pagal analogiją žr. 2022 m. spalio 20 d. Sprendimo *ROI Land Investments*, C-604/20, EU:C:2022:807, 40 ir 41 punktus).
- 79 Kaip matyti iš reglamento „Roma I“ 23 konstatuojamosios dalies, sutarties šalys, kurios laikomos silpnesnėmis, turėtų būti apsaugotos pagal kolizines normas, kurios yra palankesnės jų interesams nei bendrosios teisės normos.
- 80 Be to, atsižvelgiant į tai, kad šio reglamento 6 straipsnyje įtvirtintomis normomis siekiama apsaugoti vartotoją, klausimas, kuri iš dviejų nagrinėjamos sutarties šalių jomis remiasi, neturi reikšmės, todėl šiomis normomis gali remtis ir pardavėjas ar tiekėjas.
- 81 Reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sutarčiai, kurią vartotojas sudaro su pardavėju ar teikėju, taikoma valstybės, kurioje yra vartotojo įprastinė gyvenamoji vieta, teisė, jeigu laikomasi šioje nuostatoje nustatytų sąlygų.
- 82 Be to, reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalyje aiškiai numatyta, kad pagal šio reglamento 3 straipsnį šalys gali pasirinkti tokiai sutarčiai taikytiną teisę su sąlyga, kad šis pasirinkimas negali atimti iš vartotojo apsaugos, jam teikiamos pagal nuostatas, nuo kurių negalima nukrypti susitarimu pagal teisę, kuri, nepasirinkus teisės, būtų taikoma remiantis šio reglamento 6 straipsnio 1 dalimi.
- 83 Tik tuo atveju, kai nagrinėjama sutartis neatitinka reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalies a arba b punktuose nustatytų sąlygų, šio reglamento 6 straipsnio 3 dalyje patikslinta, kad šiai sutarčiai taikytina teisė nustatoma pagal šio reglamento 3 ir 4 straipsnius; tokiu atveju bylą nagrinėjantis teismas gali, be kita ko, nustatyti šią teisę atsižvelgdamas į valstybę, su kuria ši sutartis labiausiai susijusi.
- 84 Iš to matyti, kad, kai vartojimo sutartis atitinka šias sąlygas ir šalims nepasirinkus taikytinos teisės, ši teisė turi būti nustatoma pagal reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalį.
- 85 Dėl šiame 6 straipsnyje įtvirtintų taikytinos teisės nustatymo taisyklių specialaus ir išsamaus pobūdžio negalima pasirinkti jokios kitos teisės, net jei ši kita teisė, nustatyta, be kita ko, remiantis šio reglamento 4 straipsnyje numatytais sąsajos kriterijais, būtų palankesnė vartotojui.
- 86 Priešingas aiškinimas, pagal kurį siekiant nustatyti vartojimo sutarčiai taikytiną teisę galima nukrypti nuo reglamente „Roma I“ numatytų kolizinių normų, remiantis tuo, kad kita teisė būtų palankesnė vartotojui, neišvengiamai labai pakenktų bendram taikytinos teisės nuspėjamumo reikalavimui, taigi ir esant teisinio saugumo sutartiniams santykiams, susijusiems su vartotojais, principui (pagal analogiją žr. 2013 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Schlecker*, C-64/12, EU:C:2013:551, 35 punktą).

- 87 Nustatydamas, kad taikytina valstybės, kurioje yra vartotojo įprastinė gyvenamoji vieta, teisė, Sąjungos teisės aktų leidėjas pažymėjo, kad pagal šią teisę vartotojui suteikiama tinkama apsauga, tačiau toks nurodymas nebūtinai reiškia, kad visais atvejais turi būti taikoma vartotojui palankiausia teisė (pagal analogiją žr. 2013 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Schlecker*, C-64/12, EU:C:2013:551, 34 punktą).
- 88 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į penktąjį ir šeštąjį klausimus reikia atsakyti: reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, kai vartojimo sutartis atitinka šioje nuostatoje nurodytas sąlygas ir nėra tinkamai pasirinkta šiai sutarčiai taikytina teisė, ši teisė turi būti nustatoma vadovaujantis minėta nuostata, kuria gali remtis abi minėtos sutarties šalys, įskaitant pardavėją ar tiekėją, nepaisant to, kad pagal šio reglamento 3 ir 4 straipsnius tai pačiai sutarčiai taikytina teisė gali būti palankesnė vartotojui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 89 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 18 straipsnio 1 dalis**

turi būti aiškinama taip:

šioje nuostatoje įtvirtintą sąvoką „kita sutarties šalis“ reikia suprasti kaip apimančią tik fizinį ar juridinį asmenį, nagrinėjamos sutarties šalį, o ne kitus su šia sutartimi nesusijusius subjektus, net jeigu jie susiję su tuo fiziniu ar juridiniu asmeniu.

- 2. Reglamento Nr. 1215/2012 63 straipsnio 1 ir 2 dalys**

turi būti aiškinamos taip:

„kitos sutarties šalies“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 18 straipsnio 1 dalį, nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos nustatymas nėra pasirinkimo, kuriuo vartotojas gali pasinaudoti pagal šio 18 straipsnio 1 dalį, apribojimas. Šiuo klausimu 63 straipsnio 2 dalyje pateikti paaiškinimai dėl sąvokos „oficiali buveinės vieta“ yra savarankiškos apibrėžtys.

- 3. 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės („Roma I“) 3 straipsnis**

turi būti aiškinamas taip:

pagal jį nedraudžiama taikytinos teisės pasirinkimo sąlyga, įtvirtinta standartinėse sutarties sąlygose arba atskirame dokumente, į kurį daroma nuoroda šioje sutartyje ir

kuris buvo įteiktas vartotojui, su sąlyga, kad minėtoje pasirinkimo sąlygoje vartotojas informuojamas apie tai, kad pagal šio reglamento 6 straipsnio 2 dalį jam bet kuriuo atveju suteikiama apsauga, kuri jam užtikrinama pagal jo įprastinės gyvenamosios vietos valstybės imperatyvias teisės nuostatas.

4. Reglamento Nr. 593/2008 6 straipsnio 1 dalis

turi būti aiškinama taip:

tuo atveju, kai vartojimo sutartis atitinka šioje nuostatoje nurodytas sąlygas ir nėra tinkamai pasirinkta šiai sutarčiai taikytina teisė, ši teisė turi būti nustatoma vadovaujantis minėta nuostata, kuria gali remtis abi minėtos sutarties šalys, įskaitant pardavėją ar tiekėją, nepaisant to, kad pagal šio reglamento 3 ir 4 straipsnius tai pačiai sutarčiai taikytina teisė gali būti palankesnė vartotojui.

Parašai.